

Virkning, og derfor vil det være hensigtsmæssigt, om vi, naar vi skal revidere hele Skattespørgsmaalet, undersøger, hvorledes Jordspørgsmaalets Løsning kan raade Bod paa den Slags Uretfærdigheder. I enkelte Sogne, som jeg har kunnet undersøge nøjere, viser det sig, at Skatterne f. Eks. hviler paa Gaarde over 12 Tønder Hartkorn med 12 Kr. 43 Øre pr. Tønde Land, paa Gaarde mellem 1 og 12 Tønder Hartkorn med 15 Kr. 43 Øre pr. Tønde Land og paa Huse med under 1 Tønde Hartkorn med 24 Kr. 45 Øre pr. Tønde Land. Hvis man derimod regnede Afgiften efter det Princip, som vi kalder: lige Skat paa lige Jord, altsaa efter Jordværdien, saa vilde den blive for Gaarde paa over 12 Tønder Land 16 Kr., for Gaarde paa 1—12 Tønder Land 16 Kr. og 16 Kr. for Huse, da Jorden dør i Sognet overalt er omtrent lige god. Det bliver altsaa en betydelig Lettelse for de fleste Gaardmænd og for Husmændene og en ret betydelig Forøgelse for de store Gaarde. Og danner man sig et Skøn over Forholdet i det hele Land, kan det vel tilnærmelsesvis være saaledes, at vore samlede Skatter hviler paa Gaarde over 12 Tønder Hartkorn med 8 Kr. pr. Tønde Land, paa Gaarde indtil 12 Tønder Hartkorn med 11 Kr. 20 Øre pr. Tønde Land og paa Huse med 5 Kr. pr. Tønde Land, hvorimod en Jordskyld, der tog 4 pCt. af Jordværdien hele Landet over, vilde hvile paa de store Gaarde med 11 Kr., altsaa 3 Kr. mere pr. Tønde Land end nu, paa de egentlige Bøndergaarde med 10 Kr., altsaa over 1 Kr. mindre end nu, og paa Husene med 4 Kr. pr. Tønde Land, altsaa 1 Kr. mindre end nu. Derigennem vilde Deltagelsen i de offentlige Byrder være lagt ganske anderledes retfærdigt end i Øjeblikket.

Men idet det i Øjeblikket kun er muligt at danne sig et Skøn, naar vi har med Landbojord at gøre, kommer der meget let den Misforstaaelse frem, at Spørgsmaalet om Jorden og dens Inddragelse i vort Beskatningssystem væsentligt er et Landbo-spørgsmaal, og der kan hist og her danne sig den Forestilling, at det er en ny Vej til at skaffe Smaafolk billig Adgang til Jord, altsaa en Slags Forlængelse af vore Stats-husmandsmaal. Denne Misforstaaelse vilde jeg gerne advare stærkt imod. Naar der er nedsat en Landbokommission, kunde selve denne Kommissions Navn føre ud i den Fristelse væsentlig kun at beskæftige sig med Jordspørgsmaalet ud fra det Synspunkt, at det er et Landbo-spørgsmaal. Men Hovedsagen er netop, at vi ser, at det er et Samfundsspørgsmaal for det hele Land, ogsaa for

Byerne, og der er det kun ved Hjælp af en nøjagtig Undersøgelse af Huslejespørgsmaalet, at vi er i Stand til at danne os et Skøn. Det er ikke et Spørgsmaal om en Gave til Smaafolk af en eller anden Art; men det er et Spørgsmaal om en ganske skjult, men derfor ikke mindre stærkt virkende Uretfærdighed i vort Samfund, der ganske gaar imod det Princip, som ellers ligger til Grund for hele Skattelovgivningen, at Skatten skal hvile, hvor Skatteevnen er. Dette er det store Spørgsmaal, som vil rykke frem, og som med ganske naturbestemt Magt vil blive Midtpunktet i alle politiske Delinger og alle politiske Forhandlinger, naar den store Grundlovssag er færdig, og 1916 kommer. Jeg vil derfor med størst mulig Styrke anmode den højtærede Finansminister om at foranledige, at disse forskellige Oplysninger bliver skaffet til Veje, saa at vi kan have et ganske paalideligt Materiale til den Tid at bygge vore Undersøgelser paa.

Dernæst vil jeg vende mig til det Spørgsmaal, som vel er blevet trukket frem med noget større Effettryk, end man kunde have ventet, Spørgsmaalet om den højere Skole. Jeg vil takke den højtærede Kultusminister for den Maade, hvorpaa han behandlede Spørgsmaalet i sin Tale forleden, og den Afvisning, han gav overfor dem, der muligvis kunde ønske en forhastet Revision af Loven. Jeg glædede mig navnlig over at høre den højtærede Kultusminister betone saa stærkt, at man var tilbøjelig til at glemme, at den nye Lov først og fremmest var en ny pædagogisk Fane, der var hejst, i Virkeligheden et nyt pædagogisk Princip, man var slaaget ind paa, og at man derfor ikke kunde vurdere dens Virkninger rigtigt ud fra det gamle Synspunkt. Det er sandt, det er en ny pædagogisk Fane. Men det er klart, at det er en Fane, som skal vise, at den har Ret til at vaje over Skolens Gerning, og det kan den kun derigennem, at den virkelig gør Skolen dygtigere og sætter os i Stand til at naa højere frem mod det Maal, som bestandig maa staa for ethvert levedygtigt Folk: at naa de højeste Former for Kultur, som overhovedet i en given Tid kan naas. Derfor har man Ret til at rette Kritik mod Skolen, enten man deler dens pædagogiske Syn eller ikke, naar man mener, at Skolen ikke kan naa det Maal, som er nødvendigt, Maalet er givet, men det drejer sig kun om, hvorvidt Vejene er mere eller mindre hensigtsmæssige. Men her er det, jeg ønsker at betone, at der i Ministerens Svar ligger en